

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Przenoszenie własności przedsiębiorstw jako czynnik sprzyjający zrównoważonej odbudowie i wzrostowi w sektorze MŚP”**(opinia z inicjatywy własnej)**

(2022/C 486/02)

Sprawozdawczyni: **Mira-Maria KONTKANEN**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.1.2022
Podstawa prawna	Art. 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	8.9.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	21.9.2022
Sesja plenarna nr	572
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	143/0/0

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Przenoszenie własności przedsiębiorstw jest ważnym procesem strategicznym, zapewniającym ciągłość działalności przedsiębiorstw i ochronę zatrudnienia. Dlatego też Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) sugeruje, by w polityce Unii Europejskiej (UE) i państw członkowskich na rzecz odbudowy i wzrostu dużą rolę odgrywało wspieranie przenoszenia własności przedsiębiorstw.

1.2. Przenoszenie własności przedsiębiorstw chroni tkankę społeczną obszarów wiejskich, na których MMŚP (mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa) są silnie obecne. Rozwój dobrze funkcjonujących ekosystemów przenoszenia własności przedsiębiorstw oraz usług wsparcia ma zasadnicze znaczenie dla zachowania źródeł utrzymania i gospodarki na obszarach wiejskich i monoprzemysłowych. EKES uważa, że należy to uwzględnić w realizacji długofalowej wizji UE dotyczącej obszarów wiejskich oraz w planie działania na rzecz obszarów wiejskich.

1.3. Udane przenoszenie własności przedsiębiorstw chroni istniejące i tworzy nowe miejsca pracy, a także zapewnia pracownikom perspektywę na przyszłość pod względem ciągłości zatrudnienia i rozwoju zawodowego. EKES zachęca państwa członkowskie do dzielenia się najlepszymi praktykami w zakresie wspierania przenoszenia własności przedsiębiorstwa na pracowników, np. w formie spółdzielni⁽¹⁾ i innych przedsiębiorstw gospodarki społecznej będących własnością pracowników.

1.4. Im wcześniej przedsiębiorcy przygotowują się do przeniesienia, tym bardziej udane ono będzie. Państwa członkowskie muszą zintensyfikować działania w zakresie podnoszenia świadomości na temat przenoszenia własności przedsiębiorstw oraz wyposażyć organizacje biznesowe i inne organizacje wspierające w narzędzia promowania i wspierania przenoszenia własności MMŚP. EKES wzywa również państwa członkowskie do wprowadzenia i dalszego rozwijania mechanizmów wczesnego ostrzegania⁽²⁾ dla MMŚP w celu wspierania odporności, rentowności i ostatecznie możliwości przeniesienia własności przedsiębiorstwa.

1.5. Przejęcie istniejącego przedsiębiorstwa powinno być aktywnie promowane jako możliwość równie atrakcyjna dla początkujących przedsiębiorców co rozpoczynanie nowej działalności. Wiedza na temat zakupu firmy i dziedziczenia powinna być częścią kształcenia z zakresu przedsiębiorczości, zarówno w szkolnictwie średnim, jak i wyższym. Dlatego EKES apeluje o opracowanie zachęt do przenoszenia własności małych firm na młodych przedsiębiorców. Zachęty takie mogłyby obejmować podnoszenie świadomości, usługi doradcze, mentoring i dostęp do finansowania. Ponadto można

(¹) Na przykład we Francji istnieją ramy mające na celu organizację i ułatwienie przenoszenia własności przedsiębiorstw na pracowników oraz wzmocnienie aktywności gospodarczej na danym terytorium poprzez ułatwienie przenoszenia własności przedsiębiorstw z sektora MMŚP.

(²) Mechanizm wczesnego ostrzegania to usługa doradztwa i wsparcia dla firm znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej; celem mechanizmu jest wczesna interwencja, aby zapobiegać bankructwu rentownych przedsiębiorstw.

jeszcze bardziej pogłębić wiedzę młodych przedsiębiorców na temat dialogu społecznego, tak aby zapewnić wszystkim przedsiębiorcom udane przenoszenie własności. Podobnie, należy opracować dalsze zachęty do przenoszenia własności przedsiębiorstw skierowane do kobiet przedsiębiorców, aby zwiększyć ich liczbę, która jest obecnie zbyt niska.

1.6. Przeszkodą w skutecznym przenoszeniu własności przedsiębiorstw pozostaje finansowanie, a większość tego typu operacji wymaga finansowania zewnętrznego. EKES zdecydowanie zachęca każde państwo członkowskie do zapewnienia dostępności instytucji finansowych, które mogłyby wspierać przenoszenie własności przedsiębiorstw z sektora MMŚP, np. poprzez pomoc w uzyskaniu zabezpieczeń kredytów bankowych.

1.7. Komitet zaleca, by państwa członkowskie utworzyły krajowe fora zainteresowanych stron zajmujących się przenoszeniem własności przedsiębiorstw, reprezentujące zarówno podmioty publiczne, jak i prywatne. Fora przenoszenia własności przedsiębiorstw oferują systematyczne i długofalowe podejście do promowania przenoszenia własności przedsiębiorstw. Stanowią również przestrzeń nieustannego dialogu między ekspertami krajowymi i pozwalają na bardziej efektywne wykorzystanie zasobów.

1.8. EKES uważa, że we wszystkich państwach członkowskich UE należy rozwijać internetowe platformy przenoszenia własności przedsiębiorstw, które powinny być dostępne także dla mikroprzedsiębiorstw i małych firm. Należy wypracowywać wzajemne powiązania i synergie między poszczególnymi platformami internetowymi w państwach członkowskich, a Komisja Europejska mogłaby ułatwić tworzenie wzajemnych powiązań między różnymi rynkami internetowymi w UE.

1.9. Dane dotyczące przenoszenia własności przedsiębiorstw we wszystkich państwach członkowskich UE są często fragmentaryczne, niewystarczające, nieaktualne i nieporównywalne. EKES zaleca zatem Komisji i państwom członkowskim dalsze doskonalenie bazy danych dotyczącej przenoszenia własności przedsiębiorstw.

1.10. Należy opracować system regularnego przeglądu sytuacji w zakresie przenoszenia własności przedsiębiorstw w Europie, na przykład w formie ogólnounijnego barometru przenoszenia własności przedsiębiorstw, który stanowiłby również wkład w kształtowanie polityki opartej na dowodach. Coroczne Zgromadzenie MŚP UE powinno stanowić cykliczne forum służące dyskusji i wymianie doświadczeń w zakresie przenoszenia własności przedsiębiorstw z sektora MMŚP. Wreszcie, należy rozważyć wprowadzenie różnych inicjatyw podnoszących świadomość, takich jak ustanowienie krajowego lub europejskiego tygodnia przenoszenia własności przedsiębiorstw.

2. Wprowadzanie

2.1. Zwiększenie liczby udanych przeniesień własności przedsiębiorstw przyniosłoby natychmiastowe korzyści dla zatrudnienia, ciągłości działalności gospodarczej i całej gospodarki europejskiej. Zgodnie z propozycjami Konferencji w sprawie przyszłości Europy⁽³⁾ przenoszenie własności przedsiębiorstw przyczynia się do zwiększenia odporności i spójności społeczeństw.

2.2. Przenoszenie własności przedsiębiorstw stanowi coraz bardziej znaczącą i naturalną część strategicznego rozwoju, odnowy i wzrostu MMŚP. W miarę starzenia się społeczeństwa Europy i wzrostu liczby przedsiębiorców planujących wycofanie się z działalności gospodarczej, udane przeniesienie własności przedsiębiorstwa staje się jeszcze bardziej istotne dla europejskiej gospodarki MMŚP.

2.3. Każdego roku w całej Europie dokonuje się przeniesienia własności około 450 000 firm zatrudniających 2 miliony pracowników. Szacuje się, że każdego roku około 150 000 przedsiębiorstw jest narażonych na ryzyko nieudanego przeniesienia własności, co stanowi zagrożenie dla około 600 000 miejsc pracy. Najbardziej narażone na nieudane przeniesienie własności są najmniejsze przedsiębiorstwa⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Konferencja w sprawie przyszłości Europy – sprawozdanie z wyników końcowych, maj 2022 r.

⁽⁴⁾ Komisja Europejska: „Business Dynamics: Start-ups, business transfers and bankruptcies” [„Dynamika biznesu – Zakładanie działalności gospodarczej, przenoszenie własności przedsiębiorstw i upadłość”], 2011.

2.4. Przenoszenie własności przedsiębiorstw może być złożonym procesem ze względu na wyzwania finansowe, zarządcze, regulacyjne, administracyjne lub rynkowe, takie jak dobranie sprzedających i kupujących. Jednocześnie większość wszystkich przeniesień własności przedsiębiorstw ma miejsce w mikroprzedsiębiorstwach o ograniczonych zasobach. Przeniesienie własności jest często trudniejsze w przypadku małych przedsiębiorstw, w których dominującą rolę odgrywa dotychczasowy właściciel⁽⁵⁾.

2.5. Dobrze funkcjonujący ekosystem przenoszenia własności przedsiębiorstw ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia przeniesień i pomaga w tworzeniu dynamicznych rynków przenoszenia własności przedsiębiorstw. Ekosystemy przenoszenia własności przedsiębiorstw obejmują różne podmioty publiczne i prywatne: kupujących, sprzedających, pośredników, następców, doradców biznesowych, takich jak brokerzy biznesowi, księgowi, prawnicy i konsultanci, mediatorzy, instytucje finansowe, organizacje wspierające biznes, decydenci polityczni i naukowcy. Ważnym elementem ekosystemu są działania podnoszące świadomość, których celem jest zwiększenie gotowości do przenoszenia własności przedsiębiorstw. Obecnie systemy przenoszenia własności przedsiębiorstw nadal różnią się znacznie w poszczególnych państwach członkowskich i regionach w obrębie danego państwa członkowskiego, pozostawiając miejsce na wzajemne uczenie się i doskonalenie ekosystemów przenoszenia własności przedsiębiorstw w całej Europie. Jednak ostateczna odpowiedzialność za przeniesienie własności przedsiębiorstwa zawsze spoczywa na przedsiębiorcy.

2.6. Udana zmiana właściciela może zaowocować powstaniem odporniejszej, bardziej innowacyjnej i konkurencyjnej firmy. Gdy przedsiębiorstwa z nowymi właścicielami przyjmują bardziej ekologiczne i cyfrowe modele biznesowe, przenoszenie własności przedsiębiorstw przyczynia się również do transformacji ekologicznej i cyfrowej sektora MŚP.

2.7. Pandemia COVID-19 uwydatniła także potrzebę wzmocnienia odporności europejskich przedsiębiorstw i zapewnienia lepszego planowania gotowości. Aby przeniesienie własności zakończyło się sukcesem, firma i jej model biznesowy powinny być stabilne i odporne na wstrząsy zewnętrzne. Dobra kondycja finansowa i odporność zwiększają szanse na udane przeniesienie własności.

3. Kontekst

3.1. Od wczesnych lat 90. przenoszenie własności przedsiębiorstw jest częścią unijnej polityki przedsiębiorczości. W 1994 r. Komisja Europejska opracowała zalecenie⁽⁶⁾ mające na celu poprawę warunków ramowych w państwach członkowskich w zakresie przenoszenia własności przedsiębiorstw. W zaleceniu tym zaproponowano państwom członkowskim szereg środków mających na celu poprawę sytuacji przedsiębiorstw przygotowujących się do przeniesienia własności. Środki te obejmują działania uświadamiające i podnoszące gotowość, poprawę otoczenia finansowego dla przenoszenia własności przedsiębiorstw, otwarcie dróg prawnych dla restrukturyzacji, środki prawne dla zapewnienia ciągłości partnerstwa w przypadku śmierci partnera lub właściciela, zagwarantowanie, że podatki od spadków i darowizn nie będą przeszkodą w przeniesieniu własności oraz ułatwienie przenoszenia własności przedsiębiorstw na osoby trzecie dzięki odpowiednim przepisom podatkowym.

3.2. Od tego czasu Komisja dokonała w 2006 r. przeglądu zalecenia i opublikowała komunikat⁽⁷⁾ zatytułowany „Realizacja wspólnotowego programu lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Przenoszenie własności przedsiębiorstw – ciągłość poprzez nowy początek”. W przeglądzie podkreślono, że wdrażanie zalecenia z 1994 r. nadal wymaga podjęcia dodatkowych działań. Oprócz wezwania do wdrożenia zalecenia z 1994 r. komunikat z 2006 r. zawierał dalsze zalecenia dotyczące promowania przenoszenia własności przedsiębiorstw, takie jak poświęcenie w większym stopniu uwagi politycznej przeniesieniu własności przedsiębiorstw, zapewnienie specjalistycznego wsparcia i mentoringu, zorganizowanie przejrzystych rynków transferu oraz wdrożenie krajowej, regionalnej i lokalnej infrastruktury wspierającej przeniesienia.

3.3. W 2013 r. Komisja dokonała oceny postępów w realizacji zaleceń z 2006 r. Ogólny wniosek był taki, że od czasu komunikatu z 2006 r. nie poczyniono wystarczających postępów we wdrażaniu środków mających na celu poprawę ram w zakresie przenoszenia własności przedsiębiorstw. Niedociągnięcia wymienione w ocenie dotyczyły takich obszarów, jak rozwiązania podatkowe dla osób trzecich lub pracowników albo zapewnienie specjalnego wsparcia i inicjatyw finansowych. W ocenie zwrócono również uwagę na fakt, że w przeciwieństwie do polityki dotyczącej zakładania przedsiębiorstw, przeniesieniu własności przedsiębiorstw nie poświęcono wystarczającej uwagi w polityce na szczeblu UE ani państw członkowskich.

⁽⁵⁾ Komunikat Komisji Europejskiej „Realizacja wspólnotowego programu lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Przenoszenie własności przedsiębiorstw – ciągłość poprzez nowy początek”, 2006 r., (COM(2006) 117 final), s. 4.

⁽⁶⁾ Zalecenie Komisji z dnia 7 grudnia 1994 r. w sprawie przenoszenia własności małych i średnich przedsiębiorstw (94/1069/WE).

⁽⁷⁾ Komunikat Komisji Europejskiej „Realizacja wspólnotowego programu lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Przenoszenie własności przedsiębiorstw – ciągłość poprzez nowy początek”, 2006 r. (COM(2006) 117 final).

3.4. W 2020 r. Komisja Europejska opublikowała unijną strategię MŚP⁽⁸⁾, w której ponownie potwierdziła swoje zobowiązanie do kontynuowania prac nad ułatwieniem przenoszenia własności przedsiębiorstw oraz wspierania państw członkowskich w ich wysiłkach na rzecz stworzenia otoczenia biznesowego sprzyjającego przenoszeniu własności przedsiębiorstw. Ostatnio Komisja skupiła się na ulepszaniu bazy dowodowej dotyczącej przenoszenia własności przedsiębiorstw, publikując w 2021 r. sprawozdanie na ten temat⁽⁹⁾. Działania Komisji i dobre praktyki finansowane przez UE można śledzić na stronie internetowej Komisji⁽¹⁰⁾.

3.5. EKES uznał również znaczenie przenoszenia własności przedsiębiorstw z sektora MMŚP i apeluje o szybkie przyjęcie środków mających na celu ułatwienie i usprawnienie tego procesu po rozsądnych kosztach⁽¹¹⁾. W swojej opinii w sprawie unijnej strategii na rzecz MŚP EKES wzywa również do zwrócenia szczególnej uwagi na transgraniczne przenoszenia własności przedsiębiorstw z sektora MMŚP w celu rozwiązania problemu wysokich kosztów związanych z tymi transakcjami oraz znacznych różnic między przepisami krajowymi⁽¹²⁾. W opinii uzupełniającej EKES-u w sprawie unijnej strategii na rzecz MŚP⁽¹³⁾ przedstawiono potencjał skutecznego przenoszenia własności przedsiębiorstw z myślą o wzmocnieniu ich cyfrowego wymiaru i zrównoważonego charakteru, zgodnie z celami unijnej dwojakiej transformacji.

4. Uwagi ogólne

4.1. Przenoszenie własności przedsiębiorstw jest coraz bardziej znaczącym tematem dla MMŚP ze względu na sytuację demograficzną w Europie i starzenie się przedsiębiorców. Około 90 % przypadków przeniesienia własności przedsiębiorstw ma miejsce w mikroprzedsiębiorstwach⁽¹⁴⁾.

4.2. Zwiększenie liczby udanych przeniesień własności przedsiębiorstw przynosi europejskiej gospodarce natychmiastowe korzyści. W porównaniu z nowo powstałymi firmami przedsiębiorstwa, które zostały pomyślnie przeniesione, osiągają lepsze wyniki pod względem przetrwania, obrotów, zysków, innowacyjności i zatrudnienia⁽¹⁵⁾. Według Komisji Europejskiej dotychczas funkcjonujące firmy utrzymują średnio pięć miejsc pracy, podczas gdy nowo powstałe przedsiębiorstwa tworzą średnio tylko dwa miejsca pracy⁽¹⁶⁾. Propagowanie przenoszenia własności przedsiębiorstw jest zatem najlepszym możliwym sposobem wspierania rozwoju przedsiębiorczości.

4.3. Przenoszenie własności przedsiębiorstw chroni tkankę społeczną obszarów wiejskich, na których silnie obecne są MMŚP; szacuje się, że co najmniej jedna trzecia europejskich MMŚP znajduje się na obszarach wiejskich. Zapewniają one spójność gospodarczą i społeczną tych obszarów poprzez usługi świadczone na rzecz obywateli, konsumentów i lokalnej działalności gospodarczej, a także poprzez zatrudnienie, które zapewniają⁽¹⁷⁾. Przenoszenie własności przedsiębiorstw pozwala uniknąć utraty lokalnej specjalistycznej wiedzy rzemieślniczej. Często lokalne rzemiosło i handel detaliczny przyczyniają się do zróżnicowania oferty dla konsumentów na rynku i stanowią alternatywę dla jednorodności sieci handlowych. Dla konsumentów udane przeniesienie oznacza kontynuację, a nierzadko także poprawę jakości usług i produktów. Rozwój dobrze funkcjonujących ekosystemów przenoszenia własności przedsiębiorstw oraz usług wsparcia ma zasadnicze znaczenie dla zachowania źródeł utrzymania i gospodarki na obszarach monoprzemysłowych i wiejskich, w szczególności dla sektora rolno-spożywczego. Udane przeniesienia oferują także możliwość przyspieszenia dwojakiej transformacji na obszarach wiejskich poprzez przekształcenia zapoczątkowane zmianą właściciela. EKES uważa, że rozwój ekosystemów przenoszenia własności przedsiębiorstw i usług wspierających powinien stanowić element realizacji długofalowej wizji UE dotyczącej obszarów wiejskich oraz planu działania na rzecz obszarów wiejskich.

⁽⁸⁾ Komunikat Komisji Europejskiej „Strategia MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy”, 2020 r., COM(2020) 103 final.

⁽⁹⁾ Komisja Europejska, „Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises, Improving the evidence base on transfer of business in Europe: final report” [„Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Poprawa bazy danych dotyczących przenoszenia własności przedsiębiorstw w Europie: sprawozdanie końcowe”], Urząd Publikacji, 2021 r.

⁽¹⁰⁾ ec.europa.eu/growth/smes/supporting-entrepreneurship/transfer-businesses_en

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 197 z 8.6.2018, s. 1.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 210.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 194 z 12.5.2022, s. 7.

⁽¹⁴⁾ Komisja Europejska, „EASME, Improving the evidence base on transfer of business in Europe: final report” [„Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Poprawa bazy danych dotyczących przenoszenia własności przedsiębiorstw w Europie: sprawozdanie końcowe”], Urząd Publikacji, 2021 r.

⁽¹⁵⁾ Tall, Varamäki i Viljamaa, „Business Transfer Promotion in European Countries” [„Wspieranie przenoszenia własności przedsiębiorstw w krajach europejskich”], Seinäjoki 2021 r., s. 8.

⁽¹⁶⁾ Komisja Wspólnot Europejskich (2006 r.), „Przenoszenie własności przedsiębiorstw – ciągłość poprzez nowy początek”, Bruksela, s. 3.

⁽¹⁷⁾ UEAPME, „Position on long-term vision for the EU's rural area” [„Stanowisko w sprawie długoterminowej wizji obszarów wiejskich UE”], kwiecień 2022 r.

4.4. Wspieranie przenoszenia własności przedsiębiorstw jest korzystne również dla pracowników, ponieważ utrzymuje miejsca pracy i zapewnia ciągłość działalności. Szczególnie w MŚP pracownicy są najcenniejszym kapitałem, który przechodzi na nowego właściciela. Dlatego istotne jest, aby zapewnić dobrostan pracowników w przypadku przeniesienia własności przedsiębiorstwa. Nowi właściciele często podchodzą do przeniesienia własności firmy z entuzjazmem, ponieważ chcą, aby przedsiębiorstwo rozwijało się i rozrastało. Oznacza to również lepsze perspektywy dla pracowników pod względem ciągłości zatrudnienia i rozwoju zawodowego. EKES zachęca państwa członkowskie do dzielenia się najlepszymi praktykami w zakresie przenoszenia własności, w ramach których pracownicy mogą kontynuować pracę i rozwijać działalność poprzez przejęcie ich przedsiębiorstwa, np. w formie spółdzielni i innych form przedsiębiorstw gospodarki społecznej będących własnością pracowników⁽¹⁸⁾, które wykazały odporność na sytuacje kryzysowe. Ponadto promowanie dialogu społecznego i dzielenie się informacją na wcześniejszym etapie ułatwia wykupy pracownicze. Jest to zgodne z opinią EKES-u INT/925⁽¹⁹⁾, w której podkreślono, że wykupy pracownicze stanowią dobrą praktykę pod względem ponownego uruchomienia funkcjonowania przedsiębiorstw znajdujących się w kryzysie oraz przenoszenia własności MŚP, których właściciele nie mają następców.

4.5. Wspieranie przenoszenia własności przedsiębiorstw musi odgrywać istotną rolę w polityce UE i państw członkowskich na rzecz odbudowy i wzrostu. EKES popiera długotrwałe i strategiczne wysiłki podejmowane przez Komisję oraz organizacje wspierające przenoszenie własności przedsiębiorstw, takie jak Transeo⁽²⁰⁾ – na rzecz tworzenia w Europie środowiska bardziej sprzyjającego przenoszeniu własności. Nadal jednak możliwa jest poprawa. Ilość poświęcanej uwagi, aktualna ogólna funkcjonalność ekosystemu przenoszenia własności przedsiębiorstw oraz zakres środków wspierających przenoszenie własności przedsiębiorstw różnią się znacznie w poszczególnych państwach członkowskich. W szybko rozwijającym się środowisku biznesowym przedsiębiorcy muszą wykorzystywać możliwości rozwoju, zarówno wewnętrznego, jak i poprzez przejęcia. Należy rozważyć wszystkie rodzaje przeniesienia własności, w tym sukcesje rodzinne, zakup i wykup menedżerski, przejęcia strategiczne oraz wykupy pracownicze.

4.6. Aby transformacja cyfrowa i ekologiczna europejskiej gospodarki zakończyła się sukcesem, należy zaangażować w nią MŚP. Przenoszenie własności przedsiębiorstw to naturalny sposób na przekształcenie modelu biznesowego MŚP w model bardziej ekologiczny i cyfrowy, co wspiera ich cyfrową i ekologiczną transformację. Udana zmiana właściciela może zaowocować powstaniem odporniejszej, bardziej innowacyjnej i konkurencyjnej firmy. Co więcej, z punktu widzenia zasobów, zakup istniejącej firmy wraz z jej aktywami produkcyjnymi jest często bardziej przyjazny dla środowiska niż nabywanie nowych aktywów.

4.7. Zwłaszcza gdy starszy przedsiębiorca przenosi własność przedsiębiorstwa na młodszego, jest prawdopodobne, że młody przedsiębiorca jest lepiej przygotowany do włączenia nowych technologii, metod produkcji i zrównoważonych modeli biznesowych do przejmowanego przedsiębiorstwa. Dlatego EKES apeluje o opracowanie dalszych zachęt, takich jak podnoszenie świadomości, usługi doradcze, mentoring i dostęp do finansowania, w celu przekazania własności przedsiębiorstw z sektora MŚP młodym przedsiębiorcom. Ponadto można jeszcze bardziej pogłębić wiedzę młodych przedsiębiorców na temat dialogu społecznego, na przykład poprzez moduły dialogu społecznego w ramach szkolenia w zakresie przedsiębiorczości. Rozpoczęcie działalności gospodarczej poprzez przejęcie istniejącego przedsiębiorstwa powinno być aktywnie promowane jako możliwość równie atrakcyjna dla początkujących przedsiębiorców co rozpoczynanie nowej działalności. Podobnie, należy opracować dalsze zachęty do przenoszenia własności przedsiębiorstw skierowane do kobiet przedsiębiorców, aby zwiększyć ich liczbę, która jest obecnie zbyt niska.

4.8. W przypadku zdecydowanej większości przeniesień własności przedsiębiorstw potrzebne jest finansowanie zewnętrzne. W związku z rosnącymi wymogami regulacyjnymi w sektorze finansowym należy zwrócić uwagę na dwa kluczowe instrumenty finansowe, których celem jest wspieranie przenoszenia własności przedsiębiorstw. Po pierwsze oczywista jest potrzeba zapewnienia zabezpieczeń w celu sfinansowania pakietów przenoszenia własności przedsiębiorstw. Jednak coraz większa część aktywów przedsiębiorstw ma charakter niematerialny, a sektor bankowy musi przestrzegać coraz bardziej rygorystycznych przepisów. Każde państwo członkowskie potrzebuje podmiotu lub organizacji, które zapewnią zabezpieczenie dla kredytów bankowych. Po drugie rozwój ram regulacyjnych UE zwiększa zapotrzebowanie na finansowanie kapitałowe. Istnieje szereg nabywców, którzy kwalifikowaliby się do prowadzenia docelowego przedsiębiorstwa, ale brakuje im finansowania kapitałowego. EKES zdecydowanie zachęca Komisję Europejską do przyjęcia proaktywnej roli w wspieraniu rozwoju obu tych instrumentów finansowych w państwach członkowskich.

⁽¹⁸⁾ Na przykład przedsiębiorstwa pracownicze („sociedades laborales”) w Hiszpanii.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 286 z 16.7.2021, s. 13.

⁽²⁰⁾ Transeo jest międzynarodowym stowarzyszeniem non-profit zrzeszającym ekspertów w dziedzinie przenoszenia własności i przejmowania małych i średnich przedsiębiorstw z Europy i spoza niej.

4.9. Coraz większa liczba rodzinnych MMŚP w przyszłości będzie przekazywana osobom trzecim. Aby przyciągnąć nabywców zewnętrznych, przedsiębiorstwo musi być w dobrej kondycji ekonomicznej i musi być atrakcyjne. Im wcześniej przedsiębiorcy przygotowują się do przeniesienia własności, tym bardziej udane ono będzie. Państwa członkowskie muszą zintensyfikować działania w zakresie podnoszenia świadomości na temat przenoszenia własności przedsiębiorstw oraz wyposażać przedsiębiorstwa i inne organizacje wspierające w narzędzia promowania i wspierania przenoszenia własności MMŚP. Wsparcie w zakresie wczesnego ostrzegania oferowane przedsiębiorstwu znajdującemu się w trudnej sytuacji finansowej może również pomóc przedsiębiorcy w przywróceniu rentowności firmy i przygotowaniu jej do przeniesienia własności. Dlatego EKES wzywa państwa członkowskie do wprowadzenia i dalszego rozwijania mechanizmów wsparcia wczesnego ostrzegania dla MMŚP.

W niedawno opublikowanym opracowaniu zatytułowanym „Wspieranie przenoszenia własności przedsiębiorstw w krajach europejskich”⁽²¹⁾ przedstawiono sposoby promowania przenoszenia własności przedsiębiorstw w państwach członkowskich, które można by powielić w innych krajach. EKES popiera zawarte w analizie zalecenie, by państwa członkowskie utworzyły krajowe fora zainteresowanych stron zajmujących się przenoszeniem własności przedsiębiorstw, reprezentujące zarówno podmioty publiczne, jak i prywatne. Konieczna jest współpraca zainteresowanych stron na wszystkich szczeblach: regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Fora przenoszenia własności przedsiębiorstw oferują – dzięki nieustannemu dialogowi między ekspertami krajowymi – systematyczne i długofalowe podejście do wspierania przenoszenia własności przedsiębiorstw i umożliwiają bardziej efektywne wykorzystanie zasobów. Ostatecznie można by nawiązać dialog transgraniczny, wspierany przez Komisję Europejską, pomiędzy poszczególnymi forami krajowymi służący wymianie najlepszych praktyk w zakresie wspierania przenoszenia własności przedsiębiorstw w państwach członkowskich UE.

4.10. EKES zaleca, by państwa członkowskie w pełni wykorzystywały technologie cyfrowe we wspieraniu przenoszenia własności przedsiębiorstw. We wszystkich państwach członkowskich należy rozwijać internetowe platformy przenoszenia własności przedsiębiorstw, które w większości przypadków są własnością podmiotów prywatnych i są przez nie zarządzane; powinny one być dostępne także dla mikroprzedsiębiorstw i małych firm. Należy wypracowywać wzajemne powiązania i synergie między poszczególnymi platformami internetowymi w państwach członkowskich, a Komisja Europejska mogłaby ułatwić dostęp do różnych rynków internetowych w państwach członkowskich. Ponadto rośnie liczba transgranicznych przeniesień własności przedsiębiorstw wśród małych firm. Lepsza współpraca między krajowymi platformami internetowymi mogłaby w opłacalny sposób umożliwić małym przedsiębiorstwom poszukiwania potencjalnych docelowych właścicieli w innych państwach członkowskich.

4.11. Skuteczne kształtowanie polityki europejskiej w zakresie przenoszenia własności przedsiębiorstw wymaga lepszego gromadzenia danych. Dane dotyczące przenoszenia własności przedsiębiorstw są nadal fragmentaryczne i nieporównywalne. EKES zaleca, by Komisja i państwa członkowskie poczyniły sugerowane kroki w celu ulepszenia bazy danych dotyczącej przenoszenia własności przedsiębiorstw. Działania te przedstawiono w niedawnym sprawozdaniu zatytułowanym „Poprawa bazy danych dotyczących przenoszenia własności przedsiębiorstw w Europie”⁽²²⁾. EKES zaleca również opracowanie ogólnounijnego barometru przenoszenia własności przedsiębiorstw, który byłby przedstawiany raz na cztery lata i służył jako wkład w kształtowanie polityki opartej na dowodach i ulepszonych danych. Ponadto zaleca rozważenie różnych inicjatyw podnoszących świadomość, takich jak ustanowienie krajowego lub europejskiego tygodnia przenoszenia własności przedsiębiorstw.

4.12. EKES sugeruje, by Komisja oprócz opracowania lepszych metod gromadzenia danych, regularnie analizowała sytuację w zakresie przenoszenia własności przedsiębiorstw w Europie. Coroczne zgromadzenie MŚP UE powinno stanowić cykliczne forum służące dyskusji i wymianie doświadczeń w zakresie przenoszenia własności przedsiębiorstw z sektora MMŚP.

Bruksela dnia 21 września 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽²¹⁾ Tall, Varamäki i Viljamaa, „Business Transfer Promotion in European Countries” [„Wspieranie przenoszenia własności przedsiębiorstw w krajach europejskich”], Seinäjoki 2021 r., s. 8.

⁽²²⁾ Komisja Europejska, „Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises, Improving the evidence base on transfer of business in Europe: final report” [„Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Poprawa bazy danych dotyczących przenoszenia własności przedsiębiorstw w Europie: sprawozdanie końcowe”], Urząd Publikacji, 2021 r.